

Доц.д-р Антоанета Запрянова в [интерю за Kafene.net](#) по повод инициативата "Да преброим паметниците на Апостола"

Антоанета Запрянова е д-р, старши научен сътрудник, работи в Института по история при БАН, секция "Помощни исторически науки и информатика". По образование е историк, с втора специалност философия. Посочва втората си специалност, защото тя ѝ отваря научния кръгосор към теория и методология на историческото познание, в частност и на генеалогията – науката за рода.

Запознах се с Антоанета Запрянова на сбирка на генеалогично дружество "Родознание". Нашата среща даде начало на инициативата "Да преброим паметниците на Левски".

Ето какво още разказа тя за историята и работата на дружество "Родознание" специално за Kafene.bg.

Вие сте сред организаторите на започналата общонационална инициатива "Да преброим паметниците на Левски", заедно с Общобългарски комитет "Левски" и Kafene.bg. Как се роди идеята и каква е целта на тази акция?

Отец Паисий отдаде творческа енергия на ползу роду. Написа своята историйца, за да събуди духа български. Васил Левски отдаде живота си на ползу роду, за да организира политическото освобождение на България. За Паисий се говори рядко, а всъщност това е началото на българското Възраждане. Дали младите поколения знаят за величавото начало на масовото осъзнаване на българската идентичност? Струва ми се – не. В това отношение Kafene.bg може да помогне... на ползу роду. За Апостола се говори и пише повече, но кога? Само в дните на неговото рождение и на великомъченическата му гибел. Не сме ли длъжници ние, днешните потомци на плеядата възрожденци, повели народа към национално събуждане и освобождение, чиито върховен израз е Левски? Длъжници сме и в името на това длъжничество се роди идеята "Да преброим паметниците на Левски", мотивирана от творческия екип на Kafene.bg.

Надеждата е, че като любим сайт за хора от различни възрасти, пол, професия, неорганизиран или членуващи в местните комитети на Общобългарския комитет "Васил Левски" и на Българското генеалогично дружество, с повика си Kafene.bg ще предизвика патриотичното чувство да се узнаят селищата, където има паметник на Апостола. Това ще помогне за съставянето на каталог. Ще се постигне и друг резултат – кои са местата, където не е материализирана паметта за Левски, ще се потърси отговор – защо няма. Отговор, който сигурно ще има особен социално-психологически контекст. Независимо от това, нека преброим паметници на Левски! Пожелавам на добър час на тази общополезна национална инициатива!

Какъв е произходът на науката генеалогия?

Нейните корени са в античността: през средните векове се множат "стъблата" на династичната и аристократичната генеалогия, като през XVI-XVII в. са обнародвани и първите методологични трудове; от края на XIX в. родовете изследвания придобиват масов характер, за да се нарече в средата на XX в. "генеалогията – наука без граници". За съжаление, ние доста бяхме изостанали. Аз поех ръководството на Българското генеалогично дружество "Родознание" през 2002 г. Едва през 2006 г. ни приеха (последни в Европа) за член на Международната конфедерация по генеалогия и хералдика.

Кога е създадено българско генеалогично дружество "Родознание"?

Дружеството бе учредено на 8 февруари 1990 г. с председател покойния вече акад. В. Хаджиниколов. Фактически това е организираното начало на генеалогичното движение у нас, което от 70-те години на миналия век имаше постижения, макар и не признавано от тогавашните държавни институции. С неудобство (меко казано) припомням, че когато в цял свят се ширеха изследванията на родовете от неблагоприятен произход, у нас се издигна глас през 1980 г., че генеалогията е буржоазна наука. Въпреки това хората от градове и села изследваха своите родове индивидуално или в неформални сдружения, публикуваха резултатите си, организираха родови срещи. В този смисъл дружеството не започна на "бяло поле". То има свой печатен орган – списание "Родознание" (4 книжки годишно), свой устав, съгласно който родоизследователите от страната са организирани в местни клубове – там обсъждат плановете си, хода на изследванията, представят книгите си, провеждат семинари. Клубовете "Родознание" са тридесет и пет в големи и малки селища, между които и села - Катуница и Микре, Ловешко, с. Павелско в Пловдивска област.

Какви са целите на дружеството?

Работим по Паисиевски: на ползу роду българскому. Ще използвам сухия език на официалния документ – чл. 5 от нашия устав: дружеството "си поставя за цел да изучава, обобщава, развива и популяризира теорията, методиката и практиката на генеалогията като наука; да подпомага клубовете и членовете на дружеството при организирането на родовите изследвания, написването и издаването на родоведска литература; да съдейства на родоизследователите за разпространение на генеалогични и краеведски знания на българите в страната и чужбина; да защитава правата и интересите на членовете си в рамките на тяхната дейност, свързана с целите и дейността на дружеството".

За радост, бих казала съвсем искрено – за национална гордост, дружеството следва научната си стратегия успешно, за което говори големият брой на монографични и статийни публикации, посветени на род и роден край. По-важното е, че те вече са издържани от методологична гледна точка и в своята комплексност представляват богат, разностранен емпиричен материал, който съдържа информация за обобщения от историци, генетици, социолози, ономасти, демографи и пр.

Къде провеждате сбирките си?

Всеки клуб има свои дни за редовните си събрания. Софийският клуб провежда сбирките си всеки предпоследен четвъртък на месеца (с прекъсване през лятото) в салона на читалище "Славянска беседа". Не мога да не изразя благодарността си, че читалището стана уютен дом за генеалозите, където се изнасят беседи, провеждат се научни семинари, представят се нови генеалогични книги. Салонът често се изпълва с гости – членове на рода, чиято книга се представя, или хора, които желаят да започнат родово проучване и търсят методическа консултация. Особено се радвам, че тези сбирки се провеждат без официалности, бих казала – в духа на колегиалното

приятелство, често на чаша вино, когато всеки споделя нещо, пита, дава информация, ако е научил нещо ново в областта на родовите изследвания и пр.

На каква възраст са вашите членове/публика и как привличате млади хора към вашата работа?

Хронологичният диапазон е твърде голям – от родоизследователи над 80 години до ученици, като давам пример със старозагорските ученически клубове и конкурси "Млад родоизследовател и краевед", където децата са в прогимназиални и гимназиални класове. В списанието имаме рубрика "Млад родоизследовател", която също поддържа редовно, защото има ученици, които подготвят много добри изследвания за своите родове.

Коя е най-новата ви инициатива?

На 23 април 2009 г. в читалище "Славянска беседа" предстои да проведем научно-приложна конференция на тема "Родословието – всестранно знание за човека". Колегите, които вече са изследвали своите родове и представили генеалогичното дърво, ще имат възможност да разкрият битието и душевността на предци и потомци. Това е в духа на съвременните социално-антропологични тенденции в хуманитаристиката.

А какви са бъдещите ви планове?

Да се усъвършенстваме съобразно повелята на социалния "ден", да съхраняваме народните традиции, да оставяме на идващите поколения... поуката.

Вашите сборки отворени ли са за широката публика и как достигате до нея?

И в столицата, и в страната сбирките са отворени за всеки, който иска да изследва своя род или други родове. Широката публика узнава чрез списанието, чрез местните медии, по устен път. Трябва със съжаление да отбележа, че за София - освен в "Пенсионери", друг всекидневник не желае да ни "пропагандира". Когато предлагам преди години статия "Ученици дават уроци по родолюбие" (по повод един от старозагорските ученически конкурси), отговорът беше: "О, госпожо, тук няма лоша новина?" Е, при нас има само добри новини – за съхраняване на българската идентичност!

Вие как виждате ролята на историята в днешно време?

Историята за всички времена е и ще бъде "учителка на живота". Друг е въпросът, че управляващите (нямам предвид само днешните) не винаги обичат да се учат. Надявам

се, че опитът и практиката на развитите демократични държави ще ги приучи да ползват историята, защото за добрите управленски актуални и прогнозни решения е най-важна историческата база данни по съответния проблем.

Може ли създаването на родословно дърво да бъде полезно за националната история? Аз вече споделих, че генеалогичното изследване представя историята на рода, но на социалния фон за съответното време и място, извежда закономерности, които показват причините за продължаването или прекъсването на традициите и последствията, показва наличие на нравствени добродетели, разкрива родовата именна система, мотивацията при миграциите и емиграциите и пр. Това превръща родословните изследвания в разностранна емпирична база (при това без пари, защото генеалогът се самофинансира) за много области на човекознанието.

Вашето пожелание към читателите на Kafene.bg?

Да бъдат здрави, жизнерадостни, да обърнат поглед към своите родови корени, чиито жизнени сокове определят и ще определят нашата и на идните поколения същност - като индивиди, като личности, като носители на родовата и националната идентичност.